

Име

Държавно лесничейство "Белово", административна принадлежност РУГ Пазарджик. Лесоустройствен проект 1995 година, ревизионен период 1984-1994.

Местонахождение

ДЛ "Белово" носи името на град Белово, най-големия населен пункт в рамките на лесничейството и седалище на администрацията му. В административно отношение се числи към Пловдивска област. Намира се в централната част на Южна България. Територията на ДЛ "Белово" граничи: на север, северозапад и запад с ДЛ "Костенец"; на североизток и изток с ДЛ "Пазарджик"; на юг и югоизток с ДЛ "Велинград" и с УОГС "Юндола"; на югозапад с високопланинското пасище "Белмекен-Славов връх-Куртово". В района на лесничейството са разположени гр. Белово и селата Голямо Белово, Момина Клисурса, Дъбравите, Мененково, Сестримо и Габровица.

Географско положение

Територията на ДЛ "Белово" заема части от три подобласти, които граничат по между си: Рила, Западни Родопи и Горна Тракия.

По-голяма част от територията на лесничейството е разположена върху северните склонове на Рила планина, простираща се на североизток от главното било на планината, връх Белмекен - Славов връх - Самора - Юндола до р. Яденица, която тук се явява като граница между Рила и Родопите. Десният склон на р. Яденица попада в най-северозападната част на Западни Родопи. Отделите на север от р. Марица попадат в Горна Тракия. Река Марица се явява граница между подобластите Рила и Горна Тракия.

Фигурата на лесничейството наподобява правилен трапец. Общата му дължина в посока север-юг е 24 км, а ширината е 18 км в посока изток-запад.

Релеф

Рила планина заема централно място в Тракийско-Македонския планински масив. С Родопите тя се свързва посредством Юндолската седловина, от където води началото си Юндолски дол, приток на р. Яденица, който служи за граница между двете планини. Най-високите върхове се издигат рязко над околните котловини и са значително по-стройни и заострени, отколкото върховете на Западни Родопи. В Западните Родопи много стръмни и урвисти наклони се срещат предимно покрай течението на р. Яденица. Характерни възвишения и хребети в района на лесничейството са следните:

- голямото родопско било Соарев връх-Алабак-Милеви скали е сравнително заоблено и умерено наклонено. То служи за вододел между реките Яденица и Чепинска. Непосредствено до р. Яденица и десните ѝ притоци склоновете са стръмни и много стръмни;
- следващото очертано възвишение е Анатемииите-Чемеришка чука-Черкезица-Балабаница-Санара, което над Славов връх се смесва с централния Рилски масив Куртово-Славов връх-вр. Белмекен (2627 м н.в.). То служи за вододел между р. Яденица и Крива река. Под Анатемииите се разклонява на няколко по-малки била, които се спускат стръмно към предпланинието между тези две реки.

Възвишения и била с характерно извиващи се Рилски склонове са вододелите Хвала богу-Станкови бараки (вододел между горното течение на Крива река и река Хаджидедеица), Ст.Кошари-Чуката-Конярника (вододел между Крива река и Чайрска река) и други, много от които на места се спускат почти отвесно.

Хидроложки условия

Цялата територия на ДЛ "Белово" се намира във водосборния басейн на р. Марица и на нейните два най-големи десни притоци в този район: река Яденица и Сестримска (Крива) река. Дебитът на река Марица е сравнително постоянен с малки изключения през летните засушавания.

Сестримска (Крива) река е най-големия приток на р. Марица в района на лесничейството. Води началото си от високопланинските извори и потоци между Славов връх и връх Белмекен. По-важни притоци на Крива река са р. Хаджидедеица, Чайрска река (с притоци Вучкова река, Джеферски дол, Узундере, Малката река,

Манафска река и дол Карабалица), Копривска река с приток р. Клисурица, а в най-долната си част под село Сестримо - р. Ошляк.

Река Яденица води началото си от местността "Куртово". Под временния склад "Долни Юндол" (при водослива на Юндолски дол) врязването ѝ в планинския масив е дълбоко, без да образува характерните за Крива река падове. Най-ярко са изразени урвестите и скални склонове около водослива с Пандово дере. Река Яденица не пресъхва през лятото, но дебита ѝ значително намалява. Нейните по-важни десни притоци са Хаджийски дол, р.Скриеница, Петракиев дол, Беловски дол, Пандово дере, Папришка река, Черни дол, Чавдарски дол, Купенски дол и други.

В Горнотракийската подобласт хидрографската мрежа е съставена от сравнително къси водни течения, повечето от които пресъхват през лятото. Най-големите от тях са р. Дълбочица и водното течение на Чални дол, който служи за граница между държавни лесничества "Костенец" и "Белово".

Наличието на много непресъхващи реки, долове и извори на юг от р. Марица позволи изграждането на хидроенергийна каскада "Белмекен-Сестримо".

Реките на територията на ДЛ "Белово" нямат пороен характер.

Геоложки строеж

Почти цялата южна и югозападна половина на ДЛ "Белово" на югозапад от линията Соарев връх - Чавдар - Коритата - Ковчезите - Арамлийски камък е заета от огромен батолит от палеозойски рило-родопски (южнобългарски) гранит. В структурно отношение рило-родопския гранит е масивен, слабо изветрял. На места се откриват огромни скали и каменни блокове.

В останалата северна и североизточна част от района на лесничеството преобладават скалите от долнокамбрийската палеозойска ера с голямо разнообразие в петрографския състав. Те са съставени от висококристалинна метаморфна серия от различни гнайси, гранито-гнайси, шисти, мрамори. Край р. Марица се разкрива мощен мраморен хоризонт, от който са разработени няколко кариери за варовик, чакъл и мозайка. На повърхността си мраморизираните варовици образуват огромни лишени от горска растителност карстови площи, с незначителни следи от хумусно-карбонатна почва. Незначително разпределение имат пясъчниците.

Климатични условия

Според "Климатичните райони на България и техният климат" (Събев и Станев, 1963), територията на ДЛ "Белово" спада към Преходно-Континенталната подобласт на Европейско-континенталната климатична област. Долната част на лесничеството (до 1000 м н.в.) е причислена към Северно-родопския нископланински климатичен район, а горната (по-голямата) към среднопланинската част на Планинския климатичен район. Сравнително малка част (над 2000 м н.в.) попада във високопланинската част на Планинския климатичен район. В западната си част лесничеството граничи в преход с Умерено-континенталната климатична подобласт, която обхваща почти цяла Западна и Северна България. По течението на р. Марица приблизително в границите между с. Малко Белово и гара Сестримо се чувства и влиянието на Преходно-средиземноморската климатична област.

Средната годишна температура се понижава с 1 до 1,2° С на всеки 200 метра увеличение на надморската височина. За Рила планина, върху която се простира по-голямата част от лесничеството, средните годишни температури намаляват от 12°С при надморска височина 200 метра до -3°С при надморска височина 2925 метра, при връх Мусала. Между 2100 и 2300 м н.в., докъдето се простира горната граница на гората и горската растителност (предимно клек) в района на ДЛ "Белово", средната годишна температура е 2°С.

Ранните есенни и късните пролетни мразове понякога нанасят чувствителни повреди на разсадниците и на младите култури.

Продължителността на вегетационния период за нископланинския район е 7-8 месеца, за среднопланинската част на планинския климатичен район е 5,5-7,5 месеца, а за високопланинската част е 2-4,5 месеца.

На територията на лесничеството ветровете са с различна посока и скорост. Преобладаващи са югозападните.

Сезонните суми на валежите в планинския климатичен район са силно изравнени, амплитудата между тях е минимална. Средната дата на първата снежна покривка за

Северно-родопския климатичен район е 1.XII., средната дата на последната снежна покривка е 20.III., средния брой на дните със снежна покривка е 50. За планинския климатичен район същите показатели са следните: среднопланинска част – 20.XI. и 1.IV. и 80 дни; високопланинска част – 1.XI. и 10.V. и 120 дни.

Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени съответно в *Таблица №1* и *Таблица №2*.

*Таблица № 1
за температурата на въздуха*

Климатичен район с надморска височина в метри	Средна годишна температура	Средна годишна абсолютна минимална	Средна годишна абсолютна максимална
Северно-родопски нископланински климатичен район	2,0	-26,0 / -25,5	31,8 / 36,9
Планински климатичен район: среднопланинска част			
Планински климатичен район: високопланинска част			

*Таблица № 2
за количеството на валежите*

Климатичен район с надморска височина в метри	Сума валежи годишно в мм	Месец с максимална валежна сума	Месец с минимална валежна сума
Северно-родопски нископланински климатичен район (300-1000 м н.в.)	550-750	V, VI	IX
Планински климатичен район: среднопланинска част (1000-2000 м н.в.)	700-960	V, VI	VIII, IX
Планински климатичен район: високопланинска част (2000-2900 м н.в.)	950-1100	V, VI	VIII, IX

Почви

Разнообразието на релефа, основната скала, климата и растителността са създали известна пъстрота в почвените типове и подтипове на територията на ДЛ "Белово". Почвите са представени от следните типове и подтипове: канелена горска, кафява горска светла, кафява горска преходна, кафява горска тъмна, планинско-горска тъмноцветна и хумусно-карбонатна.

*Таблица № 3
за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени типове*

Типове горски почви	Площ в ха	%
канелена горска излужена		
кафява горска тъмна		
кафява горска преходна		54,5
кафява горска светла		
планинско-горска тъмноцветна		
хумусно-карбонатна		
Всичко:	21822,6	100,0

В земите на горския фонд в района на лесничеството липсват ерозионни процеси от масов характер. За различни форми и степени на ерозия може да се говори предимно в хълмистата и нископланинската части, най-вече около населените места.

Растителност

Съгласно горскорастителното райониране на страната, територията на ДЛ "Белово" попада в Тракийската горскорастителна област, подобласти Рила, Западни Родопи и Горна Тракия. Във вертикално направление обхваща следните пояси и подпояси:

T-I – Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-700 м н.в.)

T-I-2 – Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-500 м н.в.)

T-I-3 – Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (500-700 м н.в.)

T-II – Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни (700-2000 м н.в.)

T-II-1 – Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (700-1200 м н.в.)

T-II-2 – Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч (1200-1700 м н.в.)

T-II 3 – Подпояс на горнопланинските смърчови гори (1700-2000 м н.в.)

T-III – Високопланински пояс (2000-2500 м н.в.)

T-III-1 - Подпояс на високопланинските гори от субалпийски смърч и мура (2000-2200 м н.в.)

В района на лесничеството се срещат естествено следните дървесни видове: бял бор, смърч, ела, бяла мура, черен бор, бук, габър, зимен дъб, благуна, цер, явор, сребролистна и едрolistна липа, трепетлика, бреза, келяв габър, мъждрян, космат дъб и други. От тези дървесни видове са формирани както чисти бялборови, смърчови, мурови, елови, букови, зимен дъбови и други насаждения така и смесени елово-букови-смърчови, борово-смърчови, борово-елови, буково-елови, брезово-трепетликови и други насаждения.

В резултат на извършената възстановителна лесокултурна дейност от държавното лесничество, са създадени и се развиват успешно култури от бял бор, смърч, ела, дуглазка, зимен дъб, бреза, акация, кестен, череша и други.

В състава на растителните формации участват и следните храстови, полухрастови и тревни видове: смрика, шипка, леска, бър, къпина, малина, мащерка, млечка, коприва, папрат, светлика, ягода, зановец, здравец, лудо биле, риган, лайка и много други.

В ниските части на гората, числящи се предимно към **подпояса на равнинно-хълмистите дъбови гори и подпояса на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори**, основните дървесни видове в миналото са били: благуна, зимен дъб, цер, габър, бук и други. Но за продължителен период от време, вследствие на човешката дейност, изразена в сечи и паша, състоянието на тези гори е било силно влошено. По-късно са внесени нови дървесни видове и е постигнато ново съотношение и преразпределение на дървесните видове в тези подпояси.

Човешката дейност в известна степен е изиграла роля и в разпределението на дървесните видове в **подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела**. В миналото в този подпояс са преобладавали бука и зимния дъб, а елата, белия бор и смърча са участвали единично. Понастоящем чрез извършване на реконструкции и залесяванията след тях и на голи площи се е увеличило участието на иглолистните дървесни видове, като се установява голям процент на изсъхване за белия бор.

В **подпояса на среднопланинските гори от бук, ела и смърч**, основни дървесни видове са бук, ела, бял бор и смърч. В **подпояса на горнопланинските смърчови гори** основните дървесни видове са смърч, бял бор и ела, а в **подпояса на високопланинските гори от субалпийски смърч и мура** основните дървесни видове са смърч и бяла мура, а също така и клековите формации.

Характеристика на горския фонд

Площта на земите на горския фонд е 23744,8 ха гори и горски пасища с държавно значение. Предмет на този лесоустройствен проект са 23527,1 ха. Горските пасища са 217,7 ха. Залесената горска площ е заета предимно от иглолистни дървесни видове (смърч, бял бор, ела, клек, бяла мура и други) – 46,8% и широколистни (бук, зимен дъб, благуна, бреза и други) – 29,1%. Преобладават естествените насаждения – 76,2%.

Площта на чуждите земи сред горския фонд е 45,5 ха, от която шосета 43,0 ха и язовир 2,5 ха.

За горите, предоставени от горския фонд на бившето АПК, е направен лесоустройствен проект за срок от 10 години. За горите, създадени от бившето АПК върху собствени земи в района на ДЛ "Белово", е изработен отделен лесоустройствен проект. Подобен проект е изработен и за изключените земи, които е в много кратка форма, поради малката площ на тези гори.

Таблица № 4
Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Площ в ха	%
Залесена площ	21675,6	92,7
Незалесена дървопроизводителна площ	147,0	0,6
Недървопроизводителна площ	1704,5	7,3
Горски пасища	217,7	-
ОБЩО:	23744,8	100,0

Таблица № 5
Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	11001,5 / 10139,5	46,3 / 46,8
Широколистни високостъблени	6571,3 / 6320,6	27,7 / 29,2
За реконструкция	3146,3 / 2279,0	13,3 / 10,5
Издънкови за прерастване	1380,3 / 1367,2	5,8 / 6,3
Издънкови за превръщане	1570,8 / 1495,5	6,6 / 6,9
Нискостъблени	74,6 / 73,8	0,3 / 0,3
ВСИЧКО:	23744,8 / 21675,6	100,0

Разпределението на горите и голите горски площи по групи гори и функции е дадено в Таблица № 6.

Таблица № 6
Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС Функции	5526,9	5152,9	9219,1	8864,9	14746,0	14017,8
Защитни	3159,7	2840,6	2989,0	2383,3	6148,7	5223,9
Рекреационни	481,5	404,0	268,6	239,0	750,1	643,0
Защитени	1402,1	1319,4	23,1	23,1	1425,2	1342,5
Други	431,3	422,6	25,8	25,8	457,1	448,4
Общо ЗРЗТ	5474,6	4986,6	3306,5	2671,2	8781,1	7657,8
Общо ДСФ+ЗРЗТ	11001,5	10139,5	12525,6	11536,1	23527,1	21675,6
Горски пасища	-	-	217,7	-	217,7	-
ОБЩО	11001,5	10139,5	12743,3	11536,1	23744,8	21675,6

В лесоустройственият проект от 1984 година е предвидено общо ползване в размер на 535909 куб.м (средно годишно 48719 куб.м), от което 36307 куб.м годишно от главни сечи и 12412 куб.м годишно от отгледни сечи и санитарни сечи. Отсечени са общо 439692 куб.м (средно годишно 39972 куб.м) или 82,1% от предвиденото. Изпълнението от главни сечи е 267137 куб.м (ср. год. 24285 куб.м) или 66,9%, а от отгледни и санитарни сечи 172555 куб.м (ср. год. 15687 куб.м) или 126,4% от предвиденото. Настоящото лесоустройство предвижда общ добив от 378100 куб.м с клони или средно годишно 37810 куб.м – 18840 куб.м добив от главни сечи и 18970 куб.м от отгледни и санитарни сечи.

Санитарно състояние на гората

Санитарното състояние на насажденията в района на ДЛ "Белово" е добро. Почистването на сечищата и своевременното събиране на сухата и паднала маса намаляват условията за появяване на насекоми и гъбни вредители и поддържат добро санитарно състояние на гората.

Повредите от вятъра са заемали главно място през изминалия ревизионен период. Големите ветровали през 1985-1986 година са създали реални условия за появата на насекоми и гъбни вредители. Навременното усвояване на ветровалната маса е предотвратило тази опасност.

Повреди от мокър сняг се срещат в младите борови и букови насаждения и култури в средните и по-горни части на гората. Някои от тях са с единично пречупени върхове, а други повредени или пречупени на петна.

Късните пролетни и ранните есенни слани и мразове нанасят понякога повреди върху младите леторасли на елата, смърча и бука, особено в по-високите части на гората, които са много чувствителни на ниските температури. Прирастът на засегнатите дървостои намалява. Семеношението се компрометира. Понякога се наблюдава и мразоизхвърляне на изкуствено залесените фиданки.

Повредите от дивеч са незначителни.

В разсадниците са забелязани повреди от сечене на пониците, кореново гниене и други. Повреди нанасят и кореногризещите вредители - майски бръмбар, попово прасе и къртица.

През изминалия ревизионен период са допуснати 33 броя пожара на площ от 1104 дка. Тук не се отчитат незначителните запалвания без материални щети. Запалванията са вследствие на паднал гръм, повреди в ел.проводи и в по-малка степен по невнимание на туристи.

През ревизионния период са извършени и не малко на брой нарушения. Най-много са нарушенията от незаконна сеч – 434 броя с 1077 куб.м отсечена маса, следват тези от незаконна паша – 247 броя с общ брой добитък 3320. Констатирани са също 20 броя разоравания и 39 броя незаконен лов с 19 броя убит дивеч.

Странични ползвания

Таблица № 7

За страничните ползвания

Странични ползвания	Мярка	Предвидено по ЛУП (1984-1994) средногодишно	Реализирано средногодишно	Предвидено по ЛУП (1995-2004) средногодишно
Паша - площ	хектари	9235	9750	10749,5
Едър добитък	брой	727	279	6820
Дребен добитък	брой	14818	6033	43008
Сено	тона	150	86	60
Листников фураж	пр.куб.м	360	12,5	
Смола	тона	12	7,6	-
Горски плодове	тона	18	6,5	
Билки	тона	3	12	
Вълна	тона		2	
Мляко	тона		30	

Защитени територии

На територията на ДЛ "Белово" са обявени следните защитени природни обекти:

Национален парк "Рила" – 1421,7 ха (3177,6 ха). Обявен със заповед № 114 от 24.02.1992 година на МОС.

Исторически места с обща площ 4,7 ха, от която залесена 4,6 ха и незалесена 0,1 ха.

Историческо място "Чапаеви коти" - обявено със заповед № 3718/28.08.1975 на МГОПС. Партизанска землянка с паметна плоча.

Историческо място "Базиликата" - обявено със заповед № 3718/28.08.1975 на МГОПС. Останки от древна византийска базилика от IV век от н.е. в местността "Св.Спас" край село Голямо Белово.

Историческо място "Гайтановец" - обявено със заповед № 18/10.01.1983 на КОПС, в землището на гр. Белово. Разстреляни 14 антифашисти от гр. Нова Загора.

Историческо място "Азово" - обявено със заповед № 18/10.01.1983 на КОПС, в землището на гр. Белово. Лобно място на партизанина Петър Абаджиев.

Вековни дървета - без площ, обявени с постановление № 15529/29.11.1948 година, постановление № 1169/18.03.1950 година и заповед № 1027/01.12.1982 година.